Ч. 211. Львів, Середа, дня 19. вересня (2. жовтня) 1901. Річник V.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року 2·50 зр. (5 кор.)
на місяць 85 кр. (1 к. 70 с.)
За границею:
на цілий рік . . 16 рублів або 36 франків
на пів року . . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о год. 6-ій пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 10 кр. від стрічки, а в »Надісланім« 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Вибори в Угорщинї.

Приготовленя до виборів в Угорщинї вже покінчені, а в сих днях починають ся самі вибори. Завтра т. є. 2. жовтня вибирає 49 комітатів і 36 міст, між тими Будапешт своїх послів. Доси майже нїгде поважно не заколочено супокою, а коли так остане до кінця, то сим разом відбудуть ся вибори в Угорщинї ненормально, т. є. без проливу крови, а сим обезпечать владу лїберального сторонництва на зверх. Спосіб, яким послугує ся тепер се сторонництво, обмежає ся лише на посольскі віча, телеґрами, а Сель кладе велику вагу на се, щоби не вживати ріжних способів для обезпеченя влади свому сторонництву. Але при всїм тім тим живійше веде ся аґітация виборча, а загальна увага звернена на наконечні вигляди. Колиж при всїм тім лїберальне дневникарство угорске не проявляє великої радости, то се причиняють побоюваня о вислїд. Мимо з'одиненя колишнього національного сторонництва з лїберальним єдність не є зовсїм певна. При всїй єдности сторонництва можна помічати великий заколот, а особливо столиця представляє сумний образ розладу.

З меншим криком, але тим сильнїйше працює людове сторонництво, котре виступає з великими домаганями і на 60 округів ставить своїх кандидатів. В деяких округах пострадало лїберальне сторонництво чимало шиб у вікнах задля людового сторонництва.

Про успіхи аґрарного сторонництва, котрого проґрама нагнала стілько страху лїбералам, мало що можна дізнати ся, мабудь навмисне дневники промовчують успіхи аґрарників.

Найважнїйшим виборчим днем є 2-ий жовтня, бо вибере 323 послів і вже тодї виявить ся, о скілько лїберальне сторонництво остало ненарушеним, а о скілько проявили ся знамена розкладу.

Розглянувши ся у виборчих промовах і пригідних проґрамах (але треба тямити, що знаменитий знавець сих справ кн. Бісмарк казав, що нїгде стілько нема ложи, як при виборах і на ловах) можна побачити в сучасній виборчій боротьбі дві прояви: змаганє обезпечити лїберальну владу і зробити її опікуном аґрарних справ, а друга — начеби вроджена ненависть до Австриї, що колибає ся між спільним цловим союзом, а окремішним становищем. Правительственне сторонництво бажає скріпити лїбералїзм, виступити проти партикуляризму, котрий корінить ся в социяльних причинах. Лїберальне сторонництво, о скілько себе видає социяльним, є чисто полїтичним сторонництвом і вдоволяє ся заспокоїти социяльні надії виборців гарними обіцянками. Неміч лїбералїзму є заразом силою єго противників. Людове сторонництво зродило ся на социяльних основах, а Ґенцка аґрарна проґрама силує ся аґрарні бажаня здійснити в рамах лїберальної проґрами. Лїберальне сторонництво помагає собі в сїй хвилї, як може, відкидає Ґенцку аґрарну проґраму яко партикулярну і накликує всїх, не покидати дороги лїбералїзму, дороги »будуччини і могутности« Угорщини. Але в дійсности партикуляризм лежить в самій проґрамі лїберального сторонництва, бо не инакше можна се зрозуміти, що пештенські демократи виступають яко явні прихильники лїбералїзму проти »безпринципности«, яка закрадає ся між лїбералїв. »Лїбералїзм виродив ся, особливо в Угорщинї«, голошено на однім вічу в Пештї.

Друга признака, ворогованє з Австриєю, належить до виборчих маневрів в Угорщинї. Знов тепер чутно голоси, що Угри є проти союза цлового з Австриєю. Що радикали голосно говорять, се думають нишком лїберали, але всї знають, що се не є з переконаня. Міродайні угорскі круги знають дуже добре, які наслїдки мав би для них розрив цлового союза. Але тут розходить ся тепер підготовити дорогу для »справедливої« угоди з Австриєю і в Угорщинї є познаки, що там думає дехто реально і розважно про сю справу.

Допись.

(Підручник рускої словесности для учительских семинарий).

Ось вже вийшла з друку перша часть підручника до науки руского язика, призначена на два висші курси семинарий учительских п. з. »Вибір з українсько-рускої лїтератури для семинарий учительских« уложив Олександер Барвіньский, цїна 2 К. 40 сот.

Поява підручника, приноровленого до пляну научного, відповідаючого потребам даного закладу, є важна, а то тим більше, що наука руского язика є предметом обовязковим в семинариях східної Галичини, що кандидати стану учительского, побираючи науку сеї мови, мають заняти посади учителїв в школах з викладовою мовою рускою, котрої знанє повинні основно собі присвоїти, дальше, що придбані в семинариях відомости мають статись основою, на підставі котрих при дальшій власновільній працї могли-б піддатись іспитови на учителїв в школах виділових, аби сего язика могли учити в ширшім обємі.

Дотепер запозичували ся семинариї уч. підручниками, призначеними для ґімназий, на підставі котрих запізнатись могли лишень з добою новою від Котляревского і Шашкевича, дві же доби попередні пропускалось з конечности, бож не було відповідного підручника, а плян

---

37)

О. Я. Кониський.

Молодий вік Максима Одинця.

(Хроніка з давноминулого).

XVII.

Найдич, прикутий до свого кабінету вивихом ноги, дуже радий був приїзду Ляшенків з Одинцем; з останнїм найпаче провадив він довгі бесїди по історії і етноґрафії України, лаштуючись друкувати свою історию козаччини. У його була дуже добра бібліотека і великий архів, назбираних документів і він хотїв перечитати Одинцю написану їм історию, де він пильнував вистежити і з'ясувати причину, яка викликала козаччину, справедливо добачаючи частину його в тяжкому побутї хрестян.

— »У хрестян — читав він — робота була тяжка; не було у хрестянина того дня, щоб він був спокійним, убезпеченним за себе, за свою семю і за своє добро. Головна-ж річ була в тому, що у хрестян знївечено було навіть спонукання піклувати ся про поліпшання свого побиту, свого життя; вони тямили, що пан завтра може одібрати у його все і нїгде він не знайде собі леґальної оборони.

— Так, так — перебив Одинець — гарно, одно-б тільки я додав, коли дозволите.

— Будьте ласкаві, я на те й читаю вам, щоб почути ваші щирі уваги.

— Картину тяжкого побуту народнього ви намалювали дуже добре, яскраво, вірно; але, на жаль, ми й досї бачимо таку саму картину, тільки краски трохи погустїйшали і бачимо її не тільки там, де вона була в XVII в., а навіть і там, де її тодї не було; хочби н. пр. на півночи Полтавщини... Ну, тодї хрестяне добивались визволення козаччини, тепер козаччина — річ неможлива, а визволення річ неминуча, яких же ліків проти недавної хороби ужити тепер? Отби про се годило ся вам натякнути.

— Ба, тут нема на що й натякати; визволення — річ конечна; хто сього не тямить; але се така »операция«, задля якої нема ще потрібного »оператора«; болячку треба розрізувати обережно і тодї, коли її зовсїм нарве, а болячка нашого крепацтва ще не дозріла...

— Колиж вона дозріє? — спитав ся Одинець.

— Крепаки наші ще люде темні, грубяне, лїнивцї і до горілки вельми охочі...

— Темні вони, правда, але се вина не їх; хтож з панів піклуєть ся про осьвіту їх? Коли вони і лїниві, дак через те, що тямлять, що працюють не на себе, а що-до горілки, дак се та потуха, якою крепаки гоять свою болячку; чи придатна вона, чи нї, се инча річ, але не можна змагати ся проти того, що крепак тільки в хмелю забуває своє лихе життя. По тверезу він чує в серцї саму тільки душевну тревогу, безпомощність, сьвідомість, що й дїтям його не буде лїпше. Нї! скасовання крепацтва не можна відкладувати; чим швидче буде зроблена, як кажете, »операция«, тим лїпше; а »операторами« повинні стати самі пани...

— Не панська тут воля; крепацтво — частина нашого державного устрою; скасовати крепацтво, значить, чисто росхитати лад державний; побут панів — єдине осьвічених у нас людей, пустити на руїну; нарід такий ще темний, напів хижий, що не спроможен завести у себе певний культурний лад; з лїнощів — чисто зубожів, захмелїє, покине працювати... ну вийде така сутанїя, що й не сказати!... Так, знесення крепацтва прийде неминучо, але провільно, а не зразу. Перш за все треба пильновати, щоб пани зрозуміли, що з людьми треба поводити ся лїпше, а мужикам треба давати осьвіту; треба шкіл; треба моралїзувати мужика, а тодї вже й волї йому дати; а то вийде погано... Темний чо-

научний для семинарий учительских не обнимає науки мови староруской, через що і ученики не мали нагоди пізнати плодів письменьства руского з сих часів. Правда, що учителї руского язика старали ся дати бодай короткий погляд, та прочитати бодай дещо з сих творів в переводї, але сей спосіб научаня получений був з трудностями і все ученики не виносили докладного погляду на цїлість.

З огляду на потреби семинарий учительских і плян научний важне є зібранє цїлости в однім підручнику так погляду як взірців, з оглядуже на стан маєтковий учеників важна є низька цїна, через що дана є спроможність і біднїйшим купити собі книжку, а тим самим і наука сего язика може відбувати ся правильнїйше. Приглянмо ся тепер змістови. Перший випуск містить в собі три части: I. Погляд на розвій руского письменьства в двох первих добах, с. є. до виступленя Котляревского і Шашкевича. II. Уривки з памятників відповідно до погляду з поодинокими відомостями історично - лїтерацкими і III. Устну словесність.

Судячи анальоґічно і другий випуск сеї книжки буде відповідно уложений. З укладу сего бачимо, що цїлком відповідає плянови научному, котрий вимагає пояснюваня читаних творів під зглядом форми і змісту яко переходу до науки лїтератури, котра має опирати ся на хронольоґічно уложеній мітольоґії, а крім сего маєсь обговорювати доби лїтерацкі і подавати ся відомости історично-лїтерацкі о найзнаменитших писателях.

Погляд коротко, але основно зібраний, подає: 1) Подїл на доби або інакше, як звав їх Ом. Огоновский, періоди, тілько, що тут суть стягнені на дві доби, а сї доперва дїлять ся на віддїли. Стягненє таке уважаю корисним з огляду на прозорість. 2) Огляд історичного розвитку руского язика, в котрім звертає п. автор увагу на хід розвою язика в поодиноких часах і вказує на впливи, під якими улягав він змінї. П. автор получив тут конечне з корисним, бо обговорив ріжницю і цїхи старо-словеньского і старо-руского язика, в виїмках же з огляду на се, що сего не учать в семинариях, помістив взірцї в переводї а доперва взірцї другої доби помістив в ориґіналї. 3) Початки просьвіти і письменьства на Руси, в котрім познакомлює з творами византийского і старословеньского письменьства. 4) Характеристика творів старо-руского письменьства першої доби, котру дїлить на два віддїли с. є.: а) час процьвіту і б) упадку. При кінци кождого з сих віддїлів подає п. автор короткий, загальний перегляд або зібранє. 5) Погляд на старо-руске письменьство другої доби, котру рівнож дїлить на два віддїли. Поперед подає п. автор в короткости загальні прикмети сеї доби, обговорює полїтичні події, зверхні причини, а се гуманїзм, реформацию, штуку друкарску, церковно-просьвітні змаганя, а по сїм характеристику памятників першого віддїлу і короткі звістки про важнїйших писателїв.

І так стрічаємо тут звістку про полємічні твори, проповідні, посланя, научні твори, про систематичний виклад історії, драми і т. др. В подрібний спосіб оброблена є і друга часть. По докладнім обробленю сеї части можуть ученики, наколи опруть ще знанє на подані виїмки, поміщені в другій части, мати докладний образ розвою письменьства сего часу. Погляд сей віддасть також добрі услуги при науцї старо-руского язика в ґімназиях. Дотепер уживана хрестоматия Ом. Огоновского не містить одноцїльного погляду, а подає лишень характеристику поодиноких творів або письменників, так, що аби ученики могли виробити собі погляд на цїлість, мусїв учитель доповняти викладом, котрий часто перегомонїв, бож ученик не мав на чім оперти ся, не мав підручника, з котрого міг би виклад собі повторити.

Друга часть сеї книжки містить вибір з старо-руской лїтератури і замітки про твори і письменників. Виїмки з творів першої доби поміщені суть в переводї на народний язик, а іменно Іляріона, похвала князеви Володимирови; Нестора: з житя Бориса і Глїба та уривок з лїтописи; з Київскої лїтописи; з Галицко-Волиньскої лїтописи; з походу князя Ігоря Сьвятосливича, в котрім помістив п. автор один епізод в ориґіналї, а рівночасно в переводї, з опису Данила Паломника, із Слова о Данилї Заточнику і дещо з апокрифічної лїтератури.

Виїмки з другої доби подані вже суть в ориґіналї, а містять: Виїмок з повісти про Варлаама і Йоасафа; з литовских лїтописий; з львівскої лїтописи; з козацких лїтописий, як Самовидця, Самійла Величка, Грабянки і з лїтописних збірників; з церковного письменьства як з Пересопницкого евангелия, з писань М. П. Могили, Галятовского, з наук Добриловского, з шкільної поезиї, з творів Г. Сковороди і з драматичних творів інтермедиї Гаватовича та з вертепної драми.

Як вичислені заголовки вказують, п. автор вибрав з кождого часу важнїйші твори і подав о них замітки, а також відповідно до значіня твору довший або коротший уривок, аби ученики могли виробити собі понятє о способі писаня, формі і язицї. При сїм мусимо узглядпити і се, що п. автор мусїв числити ся з часом, в якім даний материял має ся обробити. Не є се все одно накопичити материялу, котрого ученики не будуть могли обняти, але важнїйше о много є вибрати єго так, аби відповідно до степеня розвою учеників і часу обробити було можна. О скілько порівнаємо дотепер уживану хрестоматию Ом. Огоновского, яко підручник для ґімназий, з сим підручником, запримітити мусимо, що наколиб п. автор помістив памятники першої доби в ориґіналї, замість як для семинариїв в переводї, а на кінци додав граматику, натодї підручник сей вповнї і то корисно заступив би дотепер уживану хрестоматию, а ученики могли-б виносити яснїйший погляд на цїлість, нїж до тепер се дїялось. Для семинариїв є се, як вже попередно згадував я, добутком, бож ся часть до тепер пропускана, або в короткости після викладу учителя оброблювана, не давала ученикам погляду на всї доби. Учителї же, що по укінченю семинариїв старали ся доповнити знанє будь-то для власного образованя, будь-же щоби піддати ся іспитови з руского язика на школи виділові, не маючи добрих вказівок зі школи, подибували трудности в придбаню собі сего знаня.

За взірцями старо-руской лїтератури слїдує цїлком природно устна словесність народна. Як першу часть попередив погляд, подібно і тут на 12 сторонах є короткий погляд, роздїлений на три части, під котрими містять ся знов поодинокі роди устної словесности. Як з перегляду пересьвідчити ся можемо, п. автор старає ся як найбільше зґрупувати для улекшеня в науцї поодинокі части, а наколи дасть загальний погляд, роздїлює опісля поодинокі роди, до котрих подає взірцї. За поглядом ідуть вибрані приміри поодиноких родів устної словесности рівнож з поданєм характеристики і примітками.

Поміщені суть ту коляди і щедрівки, веснянки і гаївки, купальні піснї, весїльні піснї в мінятурних примірах, за те повнїйше заступлені суть історичні піснї і думи, побутові, господарскі і суспільні піснї. Прозова часть устної словесности є добре заступлена, бо містить три казки і одну леґенду, кілька казок побутових з мітичною і моральною основою, перекази про історичні особи і подїї, приповідки і загадки.

За устною словесностю слїдує погляд на третю, найновійшу добу. Ся часть не появила ся ще доси з друку, тож даньший перегляд полишу на пізнїйше.

З виданя сего підручника раді суть передовсїм учителї руского язика в семинариях, бож тим способом мають улекшену працю, а нерівно більшу услугу віддав п. автор рускій суспільности, бож управильнить і одностойність введе в науцї сего язика в семинариях східної Галичини, а через народне учительство розійде ся широко знанє поміщеного материялу, бо сподїємо ся, що не буде нїодної сїльскої школи, в котрій би між книжками в бібліотецї для учителя не було її.

Задля сего, аби познакомити учительство народне, що в сїм підручнику знайти можуть, міщу я сей короткий перегляд не вглубляючи ся в поодинокі части.

Т. Біленький.

З полїтичного поля.

Руский Народний Комітет оповіщує в »Дїлї«:

I. Взиває ся і просить ся всїх впп. предсїдателїв повітових комітетів виборчих, злядно

ловік на волї — річ небезпечна; що найменше буде він нікчемним, захланним... Да от вам — доказ наші козаки...

— А що таке козаки? — спитав ся Одинець, кусаючи собі губи

— Що козаки?! Ба! гляньте ся самі: чим стали наші козаки? Чи нагадують вони хоч трохи своїх предків? Була у мене отсе недавно можливість придивити ся до їх: ви знаєте, що велено було орґанїзувать »малоросійскіе козачіе полкы«... Отут я й придивив ся і спостеріг, що наші козаки справдї такі, як ще Румянцов, майже сотня лїт назад, сказав, що вони і виду військового не мають, а походять »на самого подлого и нѣчто вѣдущаго крестянина«...

— Гм! понуро мовив Одинець: коли воно й так, дак хтож тут винен?

— Темнота козаків; лїнощі їх, горілка та своєволє...

Одинець більш не видержав рівноваги і почав горяче змагати ся з Найдичем, що коли козаки і стали захланними і байдужими людьми, дак инакше воно й не могло бути.

— Колись нїхто, нїхто не змагав ся, мовив він, що козаки люде войовиті і хоробрі...

— Се сьвідчить уся история, перебив його Найдич...

— Отож то!... козаччина на Українї була ідеалом, а козак народнїм героєм... задля війни — козак усе давав... часи перемінили ся; хвала Богови — напади ворогів на Україну зникли; зникли і колишнї війни; але козакови не дали зробити ся спокійним горожанином; він все таки не сидїв дома, а мусїв йти до війська... та щож він робив у тому війську? правив варту?! а то й гірше: копав рови; засипав болота... з лицаря-вояка став каторжником... Деж тут йому було набрати ся військового, лицарського духа і хоробрости? — За такий довгий час, починаючи з Петра I, козаки мусїли знївечити ся, зневолити ся і нема нїчого дивного, що тепер ви не помітили у козаків військового духа... Старе зникло, виробити-ж ідеал нового життя козакам не давала сумма усїх нових обставин... А погляньте на наших Чорноморцїв! там инчі обставини, инчий лад, инчий і дух у козаків...

Найдич потроху згодив ся; принайменї не змагав ся більш про козаків, а почав розповідати сучасні дуже прикрі і плачливі новини з театру кримської війни.

— В Евпаториї дали ворогам висадити ся на берег!... плакав ся Найдич: як се так? Мало того: на берегах Алші наше військо побили вороги!... чисто побили; а через що? вжеж не скажете, щоб у нашого салдата бракувало хоробрости... нї! наші кулї не долїтали до ворожого війська! от — яке у нас зазброєння!

— Сама себе раба бє, коли не добре мене...

— А вжеж! та яково то переносити такі катастрофи тому, хто стоїть один за всїх на сторожі Росиї! як то мусить болїти серце у царя...

Отакі бесїди за увесь час перебування Одинця у Найдича не сходили з ґрунту історії і сучасної війни; але Одинцю якось вони не подобали ся, не вдовольняли його; він сподївав ся від Найдича не того, що чув і більш симпатизував бесїдам з Насальским.

До того-ж не подобало ся йому і розміряне панське життя Найдичів і він упрохав Ганну Лукишну швидче вертати до »Парижу«.

— Нудно тут, нудно; говорив він Ляшенку, коли вони виїхали від Найдичів: колиб мене тут приковали, дак я-б і ланцюх перегриз да втїк. — Дивом дивує мене, як отсе Насальський може так довго перебувати в такій атмосфері.

— Насальського прикувала Настя... бачте, мабудь наш жіночий ланцюх такий, що не перегризти його; жартовливо всьміхала ся Лященчиха, дивлячись на Одинця.

— Не треба його гризти; на жіночі ланцюхи вельми паде іржа; швидко вони ржавіють, — іржа переїдає їх і вони самі розпадають ся; мовив, нїби жартуючи, Ляшенко.

(Дальше буде).

де вибори переводила сама лиш народна орґанізация повітова, впп. орґанізаторів, щоби заняли ся як найскорше уложенєм протестів виборчих і вносили протести против соймових виборів всюди там, де наш кандидат перепав через надужитя або які небудь нелеґальности.

II. Взиває ся і просить ся впп. орґанізаторів повітових, а там, де орґанізация народна ще не переведена, мужів довіря і загалом всїх патріотів чи то з поміж інтелїґенциї, чи з селян, щоби заняли ся сейчас збиранєм материялів про всякі надужитя при сегорічних виборах соймових або з нагоди тих виборів, без огляду на те чи кандидат наш через ті надужитя перепав, чи помимо них перейшов. Тоті материяли просимо надіслати нам як найскорше, по можности до 14 днів. Там, де вносить ся протест, просимо о надіслане концепту або відпису протесту. З усїх тих материялів, то є з фактів поданих в протестах і в окремих донесенях, зробить Народний Комітет відповідний ужиток публїцистичний і парляментарний.

III. Взиває ся і просить ся впп. орґанізаторів, щоби як найскорше скликували повітові збори народного сторонництва і на тих зборах здали справу зі своєї дотеперішної діяльности і з акциї виборчої та й перевели вибір делеґатів повітових на Народний Зїзд, котрий відбуде ся в місяци грудни. На тих зборах належить також обговорити і рішити внесеня, які би повіт мав поставити на Народнім Зїздї. Делеґатів належить вибирати після §§. 5 і 10 »Народної орґанізациї«, причім треба бачити й на те, щоби всї верстви нашої суспільности, отже особливо також селяне і міщане, були достаточно заступлені. Там, де народна орґанізация ще не переведена, взиває ся впп. мужів довіря, щоби они скликали повітові збори сторонництва і на тих зборах, кромі справ згагадих висше, перевели також народну орґанізацию повіту після постанов Зїзду з дня 26. грудня 1899 р. Мужами довіря суть ті, до котрих Комітет в сїй справі вже передтим відносив ся листовно. Спис вибраних делеґатів, а там, де переводить ся, або відновляє ся орґанізация повітова, також спис орґанізаторів і орґанізаторів-помічників, просимо нам зараз по виборі предложити.

Виборчий маніфест Старочехів накликує до сильної солїдарности всїх ческих сторонництв, понеже становиско ворогів ческого народа против него стало далеко нагальнїйшим. Відозва кладе натиск на сильне обставанє при державнім праві і накликує до культурального розвою ческого народа, до зміни соймової ординациї виборчої і санациї краєвих фінансів за помочию процентового удїлу краю у всїх державних доходах з виїмкою мит. — Виборча відозва Молодочехів каже, що ческий нарід мусить довести сими виборами, що остає вірним в жаданю єдности і неподїльности ческого королївства та не допустить, щоби краї ческої корони чи полїтично, чи економічно мали би звязати ся з Німеччиною, а кожде змаганє в сїм напрямі готов поборювати як зраду краю. Противно, ческий народ мусить заманїфестувати, що краї ческої корони мають право до самостійного істнованя в звязи з габсбурскою монархією і що нїколи не залишить борби за таке правно-державне становиско, відповідаюче правам краю і інтересам держави, а яке може становити запору против великонїмецкого заливу. Так само мусить доказати ческий народ, що жаданє, щоби ческий язик в публичнім державнім житю користав з прероґатив рівноправного язика, має повне оправданє. Відозва усправедливляє компроміс з иньшими ческими сторонництвами і висказує жаль, що межи сїльске населенє понесено розгар руху, який єго відводить від народної єдности. Вказуючи на послїдну сесию державної ради, підносить відозва сильну волю в дїланю на користь економічних інтересів, не спускаючи з ока великих цїлий ческої полїтики. Вкінци звертає увагу відозва на постулят розширеня краєвої автономії, вольнодумні погляди сторонництва і віроісповідну толєранцию та кінчить, що ческа квестия не є вже домашною справою держави: »Всї, що розуміють небезпечність панґерманїзму, бачать в побідї ческої справи найпевнїйшу ґваранцию удержаня держави і міжнародної рівноваги в Европі«.

Новинки.

— **Календар.** В середу: гр.-кат. Трофима; рим.-кат. Леодеґара. — В четвер: гр.-кат. Евстахія; рим.-кат. Кандида.

— **При зміні місяця просимо наших ВП. Передплатників вирівнати залеглости і відновити передплату, бо інакше будемо приневолені здержати висилку нашої часописи.**

— **ВПреосьв. Митрополит Шептицкий** приїхав в недїлю вечером до Львова на елекцию питомців духовної семинариї, а в понедїлок о 5. год. пополудни відвідав куплену віллю на Вульцї »Айзнерівку« і по 6. год. відїхав на дальшу канонїчну візитацию скалатского деканата.

Несподїваному приїздови ВПреосьв. Митрополита до Львова польскі часописи надали глибше значінє, немовби сей приїзд лучив ся з номінациєю о. ігумена Філяса станиславівским епископом.

Як дізнаємо ся, ВПреосьв. о. Шептицкий поверне до Львова аж дня 2. падолиста і по тридневім побутї у Львові виїде до Відня на зїзд епископів, а опісля поїде до Риму.

— **Видїл товариства св. Ап. Павла** уряджує духовні реколекциї для духовеньства в днях 8, 9, 10. і 11. жовтня с. р. в духовнім семинари у Львові. Перша наука реколекцийна відбуде ся дня 7. жовтня у вечер. Хто хоче взяти участь в тих реколекциях, має зголосити ся до Видїлу Товариства у Львові, ул. Коперника ч. 36. найдальше до 4. жовтня с. р. Кошти удержаня на цїлий час 10 корон.

— **З ґімнаст. товариства „Сокіл“ у Львові.** Засїданє Старшини відбуде ся в четвер дня 3. жовтня с. р. о 8. год. вечером в льокали товариства при ул. Підвалє ч. 7.

— **З Підгаєць.** Дня 6. жовтня с. р. відбуде ся в Підгайцях в великій сали повітової ради концерт 12-ки з слїдуючою проґрамою: 1) Нїщиньского »Закувала та сива зозуля«, виконає 12-ка в супроводї фортепяна. 2) Лисенка Quodlibet »Гей гук, мати, гук« виконає 12-ка. 3) Корн. Устияновича »Галич«, деклямация п-и Н. Н. 4) Нижанковского „Гуляли«, виконає 12-ка 5) Лїшта, »Лучія з Лямермур«, парафраза на фортепянї відограє п. В. Г. 6) Лисенка »Минають днї“ сольо баритонове, відсьпіває п. В. Л. 7) Лисенка »На прю«, виконає 12-ка. Початок точно о 7. год. вечером. По концертї відбуде ся в салях Касина вечерок з танцями. — Концерт заповідає ся величаво. Участь в 12-цї беруть найвизначнїйші наші сили сьпівацкі. Акомпанямент обняв широко звісний нашій публицї п. Всеволод Гузар. Чистий дохід призначений на будову Народного Дому в Підгайцях.

— **Ще в справі адвокатскої присяги.** Пишуть нам з адвокатских кругів: Відома всїм є справа д-ва Дутчака, котрого віцепрезидент висшого суду краєвого, др. Дилєвский, не хотїв заприсягнути в рускім язицї. П. Дилєвский звиняє ся в сей спосіб, що дотична рота присяги зредаґована лише на польскім і нїмецкім язицї. Однакож се не першина і подібні сциси мали місце також при заприсяженю иньших руских адвокатів. Отже зовсїм неправдиве є твердженє, мов то нїхто з руских адвокатів не жадав доси рускої присяги. І так перед роком вніс др. Трильовский руске поданє до висшого суду краєвого з прошенєм о допущенє до адвокатскої присяги. — Однак на визначенім дни не хотїв той сам п. Дилєвский відібрати від него присяги в рускім язицї, викручуючи ся тим, що не має доси дотичної роти переведеної на руске. На се заявив др. Трильовский, що може п. Д. читати роту присяги по польски, а він буде єї по руски повторювати. Але і на се п. Д. не згодив ся, так, що др. Трильовский мусїв таки присягати по польски, зложивши однак застереженє, що з того факту зробить відповідний ужиток.— І дїйсно повідомив він про се посла д-ра Коса, але що др. Кос з сим зробив, про се нїхто доси не знає. Бодай не читали ми нїгде про дотичну інтерпеляцию.

— **Відручне письмо монарха до ґен. Ґальґочого.** Дневник військових розпоряджень для краєвої оборони оголошує отсе відручне письмо цїсаря: »Любий ґенерале фельдцайґмайстре! З нагоди торжества 50-лїтного ювилею служби складаю вам щирі желаня. Ясний спосіб думаня, сьвідома цїли дїяльність, вояцка відвага, вірне переданє ся і строге розумінє обовязків, злучене з безкорисною печаливостю про своїх підчинених, отсе прикмети, які в війнї і підчас миру цїхують ваше військове поведенє, оправдують вповнї привязанє ваших підчинених та оправдують їх довірє до вашого проводу, також і в поважній хвилї. Висказуючи вам моє вдоволенє, памятаю про тілько разів зроблені менї вами услуги і горячо желаю, щоби я ще довго міг числити на вашу досьвідчену військову дїяльність. Відень, 29. вересня 1901. *Франц Йосиф* в. р.«

— **З Чорткова.** Заповіджений на день 6. жовтня с. р. вечер декляматорско-вокальний з танцями відложено з причин від комітету независимих на час пізнїйший, котрий невдовзї оповістить ся.

— **Іменованя і відзначеня.** Wiener Ztg. оголошує: Цїсар надав професорови унїверситету в Кракові, д-рови Бобжиньскому, титул тайного радника.

Цїсар іменував стар. інспектова скарбової сторожі І. кл. Йосифа Добію і скарбових радників Вільгельма Кунена, Йосифа Косяка, Івана Турку, д-ра Михайла Кочеркевича, Альойзия Райхена, Альойзия Сонневенда і д-ра Івапа Скварчиньского, старшими скарбовими радниками в окрузї галицкої дирекциї скарбу.

— **Архиепископ проти социялїстів.** Оломунецкий архиепископ Кон обжалував посла до державної ради, Шрама і редактора социялїстичного »Prav-a Lidu« о обиду чести, якої они допустили ся на протестацийнім вічу дня 7. вересня і друком.

Телеґрами.

Відень, 1. жовтня. Цїсар санкціонував ухвалений галицким соймом проєкт закона про реґуляцию рік.

Будапешт, 1. жовтня. Тутешні півурядові часописи доносять, що угорский президент мінїстрів Сель мав висказати ся до одної визначної особистости з всею рішучостию, що Угорщина не заключить торговельних трактатів з Німеччиною, доки новий нїмецкий проєкт митової тарифи не цофнуть.

Берлин, 1. жовтня. Вчера пополудни кружили поголоски, що на цїсаря Вільгельма виконано замах з Ромінтґен, де перебуває. Поголоски не мають ще потвердженя.

Софія, 1. жовтня. Як зачувати, в Парижи заключено умову що-до нової 5-процентової болгарскої позички в сумі 120 мілїонів франків з емісийним курсом 82 і пів. За ґваранцию позички має служити дохід з тютюневого монополю в Болгариї.

Париж, 1. жовтня. 46 мужеских конґреґаций, які мають разом 1740 заведень і 370 жіночих конґреґаций, які мають 3.662 заведень, подало ся о авторизацию.

Льондон, 1. жовтня. Кітшенер доносить з Преториї: Колюмна ґенерала Гамільтона доносить, що Бури удали ся у північно-східнім напрямі. Анґлїйскі війска боронили ся дуже добре, хотяй Бури були в переважаючій силї. Неприятель цофнув ся зі стратами, а ґенерал Гамільтон гонить за ним.

Претория, 1. жовтня. Вчера оголошено проклямацию дотично продажи посїлостий і маєтку тих Бурів, які ще виступають в отвертій борбі против Анґлїйцїв.

Малий фейлєтон.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

Ніч.

Висока сїра скиля
Така стара як сьвіт,
Під нею думна филя
Сполокує ґранїт.

Над нею небо сине,
Отари білих хмар,
І місяць небом лине
І ніч як чарів чар.

Часом сова озветь ся
Як грішника душа,
І з неба відорветь ся
І полетить зьвізда.

Часом лилик стрілою
Перешибнє воздух;
Нічною вкритий млою
Щезає наче дух.

Часом сопілка в горах
Заплаче, заквилить,
А Черемош на зворах
Шумить, шумить, шумить.

Вітер втих і дужі крила
Як той птах до сну складає,

Висять хмари як вітрила
Корабля, що спочиває.

І весь сьвіт як чóвен в морі,
Що спинив ся серед тиші
І дрімає на явóрі
І важкі думки колише.

Гей, що буде завтра рано?
Як на небі зазоріє?
Як нам сонце з моря встане
І який вітрець повіє?

Чи зі сходу, чи з захóду,
Чи погідний, чи бурливий,
Чи зішле трівку погоду,
Чи дощі і люті зливи?

Чи до берега прилинем,
Чи розібємось о скелї?
Чи спасемо ся, чи згинем?
Море спить — дрімають хвилї..

Я знаю став один бездонний
В глухій закутинї гірскій;
Дрімливий, тихий, вічно сонний,
Заслуханий в симфонії нічній —
Я знаю став один бездонний.

Кругом єго високі скали,
Покриті мхом і ялівцем;
Блискучі, сїрі, як зі стали.
Між ними місяць йде хильцем.
Купати ся в холодній фили.

І видно в північну годину,
Як по водї він тче мережку
І як крізь филю темно-сину
Сріблисто-шклисту стежить стежку
І в глубинї бездонній гине.

І тихо тут, і так спокійно,
Як у души, що збулась горя.
Лиш мрії-сни лїтають рійно
І з поза скал поранна зоря
Сходить таємна, боговійна.

І лиш часом як чорні птиції
Надлинуть хмари оловяні,
І впадуть на стрункі ялиції
І так хитають ся як пяні
Ті хмари, куті з леду-криції.

Хитають ся, і ждуть, і мріють
Що вітер з поза скал надлине
І що пірве їх і розвіє
По небі тихім, небі синім.
Ждучь. Ніч мовчить. Весь сьвіт нїмієє.

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Від огню обезпечайте ся тільки в »Дністрі«.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, ринок ч. 10. (дім »Просьвіти«).

єдиноє руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки і всї предмети движимі против огневих шкід.

»Дністер« припоручили Преосьвящ. Ординарияти Всеч. Духовеньству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранцийні »Дністра« з днем 31. грудня 1900.

Фонд резервовий	311.540 кор	11 сот.	разом 620.406 кор. 65. сот.
Резерва премії	171.942 „	— „	
Резерва специяльна	6.000 „	— „	
Фонд емеритальний	30.924 „	54 „	

Тарифи »Дністра« умірковані. Надвижка річна **розділяє ся між** членів в формі **звороти**. За рік 1900 дістають члени 8% звороту в премії

»Дністер« виплатив до 31. грудня 1900. відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди **ліквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів**

Поліси »Дністра« принимають при позичках гіпотечних Банк краєвий і Каса **ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенцї, Теребовли, Залїщиках, Городку і Богородчанах.**

НА ЖИТЄ треба обезпечатись тільки через **»Дністер«** в Товаристві взаїмн. обезпеч. **в Кракові**; в таких обезпечень через »Дністер« іде часть провізиї на рускі публичні **добродїйні цїли**; поліси і квіти видає Краківске Товариство рускі.

»Дністер« пошукує спосібних аґентів, особливо селян ґосподарів в окрестностях, **де ще нема близько аґенциї »Дністра«**. Аґенти заробили вже 274.964 кор провізиї

Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові

На житє обезпечайте ся тільки через »Дністер«

Селяне! убігайте ся тільки о аґенциї »Дністра«

COLOSSEUM Ernesta Thorna.

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонїшна.

Небувала, сензацийна проґрама!

від 1. до 15. жовтня 1901.

При співучасти військової музики 80. п. п.

1) **Юлїя Мілянова**, українська субретка. 2) **Воздушний балєт**, »польованє на мотилї«. 3) **The Raembler Company**, жонґлєрска сцена в париській реставрациї. 4) **Les Bast**, музикальні кльовни. 5) **Claire Lafort**, атлєтка. 6) **Орхестра і реклямоґраф**. 7) **Helga Dumont**, серпентинова дансерка. 8) **The 2 Erolts**, ексцентричні еквілїбристи. 9) **Братя Александер**, акробати головою на голові. 10) **M. Meerwald**, субретка. 11) **Lingand Long**, китайскі ексцентрики.

Що дня о 8. год. вечером велике представленє. В недїлю і сьвята два представленя. Що пятниці **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Др. Олександер Богдан КУЛАЧКОВСКИЙ,

субституат надв. адвоката д-ра Отмара Райзера і оборонець в карних справах у Відни, I, Tuchlauben ч. 4 або XIII/9 Suppégasse ч. 9.

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

Відділ депозитовий

принимає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, принимає до переховання папери вартістні і дає на них завдатки.

Крім того впроваджено подібно як в інституциях заграничних т. зв.

Депозити сховкові
(Safe Deposits)

За оплатою 25 до 35 кр. а. в. річно, депозитар дістає в сталевій касї панцирній сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де безпечно і дискретно переховувати може своє майно або важні документи.

Під тим взглядом поробив Банк гіпотечний як найдогідніші зарядженя.

Приписи дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у відділї депозитовім.

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від 1-го мая 1901.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	приходить о годині	до Львова
		6·10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня
		6·20	з Чернівців (Іцкан, Галацу), Гусятина
		6·46	з Брухович, щод. від 16. мая до 15. вер. вк.
		7·45	з Янова
		7·40	з Тернополя, Бродів на дв. Підзамче
		8·00	„ „ на дв. головний
		8·10	з Лавочного (Пешту) Калуша, Сянока
		8·15	з Сокаля, Рави рускої
	1·35	8·30	з Кракова, Відня, Варшави, Пешту, Берлина
		11·45	з Ряшова, Любачова, Самбора
		11·55	зі Станиславова (Кересмезе, Потутор)
		12·55	з Янова
		1·10	зі Сколього, Калуша, Хирова а з Лавочного від 1. черв. до 15. вер.
		3·14	з Брухович (16. мая до 15. вер. в нед. і сьв.
		4·40	зі Самбора, Борислава, Стрия
	2·20	5·11	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.
	2·35	5·35	„ „ „ на дв. голов.
		5·50	з Кракова
	1·45	5·40	з Чернівців, Іцкан
		6·00	з Сокаля, Белзця і Любачова
Ніч			
		7·36	з Брухович (16. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
		8·30	з Брухович від 16. мая до 15. вересня щод.
		9·41	з Янова від 1. мая до 15. вер. щоденно
		9·20	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
	8·49 2·31 12·15	9·50	з Кракова (Відня, Берлина), Ясла, Розвадова
		9·40	з Чернівців, Букарешту,
		10·20	з Лавочного (Пешту) Хирова, Калуша
		10·20	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
		10·02	» » » на дв. голов.
		3·12	з Підволочиск Копичинець на дв. Підзамче
		3·35	„ на дворець головний

Поїзд посп.	Поїзд особ.	відходить о годині	зі Львова
		6·25	до Станиславова, Підвисокого, Потутор
	1·55	6·30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
	2·08	6·43	» » » дв. Підзамче
		6·35	до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
	8·30 2·55	8·40	до Кракова (Відня, Варшави), Берлина
		9·00	до Сколього, до Лавочного (1. лип. до 15. вер
		9·15	до Янова
		9·25	до Підволочиск, Бродів, Гусятина дв. Підз
		9·42	„ » » дв. гол.
		10·20	до Сокаля, Белзця, Рави рускої і Любачова
	2·40	10·25	до Чернівців,
		1·25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в недїлї і сьвята
		2·15	до Брухович від 16. мая до 16. вересня в недїлї і сьвята
		3·05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.
		3·15	до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.
		3·26	до Брухович шод. від 16. мая до 15. вер.
		3·30	до Ряшева, Хирова, Любачова
Ніч			
		6·10	до Станиславова
	12·45	6·20	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
		6·30	до Янова від 1. мая до 15. вер. т. в дні б. а від 16. вер. до 30. цьвіт. 1902 щоденно
		6·35	до Лавочного (Пешту) Калуша, Хирова
		7·10	до Тернополя, Бродів дворець головний
		7·32	„ дворець Підзамче
		7·25	до Сокаля і Рави рускої
		7·52	до Брухович (13. мая до 16. в р. в нед. і сьв.)
		9·30	до Янова від 1. мая до 15. вересня
	2·51	10·30	до Чернівців і Іцкан
		11·00	до Кракова, Відня, Варшави
		11.10	до Підволочиск, Бродів дв. головний
		11·32	» » дв. Підзамче
		4·15	до Кракова, Відня, Берлина, Самбора
		4·45	до Брухович від 16. мая до 15. вер. щод

ЗАМІТКА: Пера нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 мінут рано.

Час середно-европейский рівнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12 год. 36 мін. часу львівского. — В місті видають білєти їзди: Звичайні білєти аґенция часописий Ст. І. Соколовского в пасажи Гавсмана ч. 9. від 7. год. рано до 8. вечером, а білєти звичайні і всякі иньші, тарифи, ілюстровані провідники, розклади їзди і т. п. бюро інформацийне ц. к. зелїзниць держав них (ул. Красових ч. 5. в подвірю, сходи II, двері ч. 52.) в урядових годинах (8—3 а в сьвята 9—12).

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский**.

З друкарнї В. А. Шийковского